

označil současný evropský *storytelling* za vysoce diverzifikovanou mezinárodní subkulturu, která si i přes rozličné formy exprese (např. pódiové vypravěčství, profesionální vypravěčství, edukativní vypravěčství, terapeutické vypravěčství, tradiční komunitní vypravěčství) a vztahu k širším kulturním komplexům (např. k lokálnímu patriotismu či New Age hnutí ve Walesu, alternativní klubové kultuře ve Slovinsku nebo politicky motivovanému folklornímu hnutí v pobaltských zemích) udržuje relativně jednotnou ideologii práce s naracemi. Jejich šest základních premis (vypravěčství jako univerzální lidská potřeba, intenzivní využívání moderních technologií, role vypravěče přístupná každému, důležitost praxe, význam audience a nutnost vytváření vlastních „osobních“ příběhů) navíc do značné míry stojí, jak Pakalns dovedně poznamenává, často v přímém *protikladu* k tradičním konceptům akademické folkloristiky.

Nejvýraznějším přínosem semináře bylo ale nepochybně nezvyklé setkání profesionálních folkloristů, etnologů a antropologů se soudobými profesionálními vypravěči; setkání, které díky vzájemné interakci, diskusím a evaluacím umožnilo oběma „světům“ obohatit svá bádání a praktikování kolektivně šířených textů. Současně etnologii pak seminář demonstroval výraznou, ale badatelsky zatím nepřiliš razantně analyzovanou oblast stýkání kolektivní a populární kultury, kterou by starší bádání nazvala *folklorismem* či *neofolklorismem*, ale která je zřejmě fenoménem daleko komplexnějším, představujícím zajímavou badatelskou výzvu i pro kulturní antropologii a kulturní studia.

Petr Janeček (ÚE FF UK, Praha)

12. KONFERENCE EASA UNCERTAINTY AND DISQUIET. 10.–13. ČERVENCE 2012, UNIVERSITY PARIS OUEST NANTERRE LA DÉFENSE

Lokálním organizátorem 12. bienální konference Evropské asociace sociálních antropologů se staly pařížské vysoké školy a CNRS. Její téma, jako obvykle volené tak, aby umožňovalo co nejširší participaci, bylo prezentováno v předkonferenčních materiálech jako emoce analogické strachu, determinované současně biologicky i sociálně. Nejistota a strach jsou člověku a živé přírodě obecně vlastní a v životě jednotlivce i lidské společnosti mohou hrát pozitivní i negativní úlohu. Lidé strachu připisují různé, sociálně konstruované významy, které se v průběhu vývoje lidstva v kontextu různých situací mění.

Pojetí tématu prezentované výkonným výborem EASA zcela korespondovalo s úvodní přednáškou Caroline Humphreyové, nesoucí oproti programu upravený název *Fear as a property and entitlement*. Netýkala se, jak bylo avizováno v anotaci, jen urbánního prostoru, ale byla podle mého názoru velmi zdařilou etnografií, ve které se uplatnil komparativní pohled na mongolskou a angloamerickou společnost. Analýza ústila v tezi, že není důležité pouze to, co se o strachu říká, ale zda se ten, kdo téma prezentuje, opravdu bojí. Dnes moderní ekonomizující jednotící pohled, že strach je určitá forma vlastnictví, komodita, která může být velmi osobní, nepřevoditelná, ale může se stát též zbožím, produktem, který se směňuje, měl být v prezentaci autorky metodologickým východiskem. Nakonec však tento počáteční výchozí bod v průběhu prezentace zanikl

v bohatství empirických příkladů a autentických terénních zážitků, propojených s interpretací hraných filmů mongolské i angloamerické provenience. Interpretací rámeč si na základě popisů cambridgeské profesorky mohl tedy dotvořit každý po svém.

Na zahájení konference prostřednictvím předsedkyně EASA, zástupců univerzity i CNRS a přednášky Caroline Humphreyové navazovalo druhý den první plenární zasedání. Jeho účastníci Didier Fassin, Philippe Descola, Bruno Latour a Martin Holbraad se pokoušeli odpovědět na otázku „*What kind of critique does anthropology produce?*“ Téma umožňovalo uvažovat o tom, jak akademická nejistota a pochybnosti při budování oboru korespondují se stavem společnosti, kterou se antropologie zabývá. Řečníky otázka stimulovala spíše k úvahám o oboru než k analýze společnosti. Podle reakcí pléna zaujal pravděpodobně nejvíce Descolův příspěvek, který se soustředil na často artikulované téma distinkce „antropolog a ti druzí“ a překonávání evropocentrického pohledu na třetí svět. Snad v důsledku toho, že konference byla setkáním především evropských antropologů, zanikala v jednotlivých příspěvcích skutečnost, že antropologie v současné době už dávno není ani euro-americká, natož evropocentrická věda. Pěstuje se po celém světě, a tak jako v dalších oborech, i v oblasti antropologie jsou dnes západní badatelé zcela logicky v menšině. Jednání druhého plenárního zasedání ve čtvrtek 12. července s názvem „*Local resistance, disquiet, and anthropological uncertainty*“ snad až příliš úzce navazovalo na „plenary“ předchozího dne. Hovořili zde Jaqueline Urlaová, Dan Rabinowitz a Dimitros Theossopoulos. Třetí

plenární zasedání patřilo mladé generaci antropologů.

Tak jako na předchozích konferencích EASA, i v Paříži byly v centru pozornosti zejména tematické dílny. Původně jich bylo podle programu přihlášeno více než 140 a je otázka, zda sami pořadatelé mají jasný přehled, kolik se jich přesně konalo. Konference na univerzitě v Nanterre se zúčastnilo přibližně 1 500 antropologů, probíhala v šesti budovách moderního univerzitního areálu, a nebylo tedy v lidských silách navštívit všechny uspořádané akce a hodnotit jejich kvalitu jako celek. Z toho, co se mi podařilo obsáhnout, usuzuji na poměrně velkou aktivitu mladších odborníků ve věku do 35–40 let, včetně postgraduálních studentů, kteří využívají konference k vytváření zájmových badatelských sítí a k prezentaci své terénní práce. EASA díky tomu, že poskytuje v dílnách prostor pro prezentaci mladých antropologů, mládné. Dvacet procent jejich členů má status studenta. Zároveň se zdá, že se EASA na této konferenci výrazněji otevřela interdisciplinariť. Alespoň v dílnách, které jsem navštívil, a které se týkaly například urbánní antropologie, jsem zaznamenával až 30 % příspěvků architektů, urbanistů a reprezentantů dalších odvětví, jež kooperují s antropologií, ale nejsou její přímou součástí. Méně časté byly v programu prezentace velkých úkolů a projektů zaštitěných jednotlivými školami. Takovým zdařilým příkladem byla například dílna Chrise Hanna a Stephena Gudemana věnovaná ekonomické antropologii. Max Planckův institut pro sociální antropologii, který tyto badatelé zastupovali, se na konferenci zřetelně a sympaticky prezentoval vlastním stánkem s publikacemi i množstvím postgraduálních studentů s kvalitními prezentacemi.

Vedle mladších badatelských ročníků navštívila konferenci též řada zakladatelských a vůdčích osobností EASA. Zaznamenal jsem zde Marilyn Strathernovou, Ulfa Hannerze, Adama Kuperu, João de Pina Cabrala, ale většinou se tyto postavy, prolínající se celou historií EASA, držely v ústraní; část z nich vystoupila u kulatého stolu s názvem *Europe's anthropologies and EASA: where do we stand?*, který svolali Benoit de l'Estoile a Michal Buchowski. Konferenci tradičně doprovázel malý filmový festival, prodejní výstava publikací, setkání specializovaných odborných „networků“, prezentace velkých sponzorských a vědeckých společností a další akce. Na závěrečném plenárním zasedání vzplanula široká diskuse k návrhům na změnu stanov, která však nakonec dospěla k závěru, že jakékoli dramatické změny by nebyly na místě. Na návrh výboru bylo ale odhlasováno, že vzhledem k pokračující evropské krizi a naopak prosperitě EASA dojde ke zlevnění některých kategorií členských příspěvků. Plenární zasedání též rozhodlo o místě konání další konference. V roce 2014 bude další biennální konference uspořádána v estonském Tallinnu.

Konference nebyla průlomová, řada příspěvků zejména v dílnách ale reprezentovala kvalitní systematickou práci, která se cení nejvíce. Tendence k interdisciplinaritě je dobrým signálem o sbližující se metodologii antropologie s postupy dalších vědních disciplín. Vedle subdisciplín, které jsou tématu nejbliže, jako například antropologie emocí, jsem často zaznamenával biologizující a ekologizující dílny a témata z medicínské a ekonomické antropologie.

Zdeněk Uherek (EÚ AV ČR, v. v. i.)

VÝROČNÍ KONFERENCE COLLEGIA CAROLINA V ROCE 2012 (8.–11. 11. 2012, BAD WIESSEE)

Výroční konference mnichovského Collegia Carolina, která proběhla 8.–11. listopadu 2012, nesla název *Jazyk, společnost a národ: institucionalizace a každodenní praxe*. Její koncepci připravili historička M. Niedhammerová z CC a jazykovědci K.-H. Ehlers, M. Nekula a H. Scheuringer. Vyzdvihli skutečnost, že jazyková problematika nepatří v rámci historických věd k centrálním tématům výzkumu. Její důležitost se však ukazuje především ve výzkumech souvisejících se zkoumáním národních identit. Jazyk je totiž pro řadu národů základní komponentou etnicity a jako takový je základem pro budování kolektivních (národních) identit. Procesy vytváření, kodifikování, posilování, ale například i mocenského prosazování národního jazyka proti jiným jazykům provázejí dějiny národů a etnik (nejen ve střední Evropě) od 19. století. Jazyk přestává být pouze předmětem zájmu jazykovědců (samozřejmě ani tento „čistě vědecký“ zájem není nikdy prost vlivu dobové ideologie) a stává se nástrojem prosazování politických, ale i hospodářských a kulturních zájmů, nehledě na to, že používání jazyka může působit jako důležitý prostředek společenské a kulturní segregace.

Program konference se snažil reflektovat zmíněné problémy v rámci geografického prostoru českých zemí, resp. Československa v období 19. a 20. století, tzn. včetně zahrnutí regionu Podkarpatské Rusi. Konference byla rozdělena do pěti sekcí, v nichž přednesli své referáty především historici a jazykovědci. Kvůli